

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Harf İnkılabı

The Alphabet Reform From The Ottoman Empire To The Republic Of Turkey

Şengül Büyükboyacı^{1@}

ARTICLE INFORMATION:

Received: 21/10/2024
Accepted: 28/11/2024
Published: 03/12/2024
DOI: 10.33710/sduijes.1571007

AUTHOR(S) INFORMATION:

1: Suleyman Demirel University
ORCID: 0000-0002-1683-294X

@CORRESPONDING AUTHOR:

Şengül Büyükboyacı,
Suleyman Demirel University,
sengulbuyukboyaci@sdu.edu.tr

TO CITE THIS ARTICLE:

Buyukboyaci, S. (2024). The alphabet reform from The Ottoman Empire to The Republic of Turkey. *SDU International Journal of Educational Studies*, 11(2), 98-118

ÖZET

Türkler İslamiyet'in kabulünden sonra Arap harfleri kullanılmaya başlamıştır. Ancak, bu alfabe Türkçenin seslerini tam olarak yansıtmakta yetersiz kalmıştır. Arap harfleriyle okuma yazma öğrenmenin zorluğu ise okur-yazar oranının düşük kalmasında önemli bir rol oynamıştır. İlk defa Latin harflerini kullanma düşüncesi II. Meşrutiyet döneminde gündeme gelmiştir. Bu dönemden itibaren de yazı, dil, alfabe konularında tartışmalar başlamıştır. Fakat konuya İslami açıdan bakılmış ve dönemin Şeyhülislamının da fetvasıyla bu çalışmalar sekteye uğramıştır. Buna rağmen harf değişikliği ile ilgili mesele önemini kaybetmemiş öyle ki Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda olduğu dönemde dahi bununla ilgili tartışmalar sürmüştür. Cumhuriyet dönemine kadar zaman zaman yoğunlaşan yazının sadeleştirilmesi ya da alfabenin değiştirilmesi tartışmaları, Cumhuriyet'in ilk yıllarında da devam etti. Bu tartışmaların sonucunda Atatürk, alfabe değişikliğini devrimleri arasına alarak 1928 yılında harf inkılabını hayata geçirdi. Bu devrimle birlikte okuma yazmayı kolaylaştırmak, Türk halkının eğitim ve kültür seviyesini yükseltmek, milli bir kültür oluşturmak ve modern uygarlık seviyesine ulaşmak hedeflendi. Harf inkılabı başarıyla uygulanarak bu hedeflere ulaşılmıştır. Bu çalışmada Tanzimat ile başlayıp 1 Kasım 1928'de yeni Türk harflerinin kabul edilmesiyle neticelenen Harf İnkılabı ve Atatürk'ün bu konudaki çalışmaları yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Alfabe, Latin alfabesi, Harf İnkılabı, Atatürk.*

ABSTRACT

After the adoption of Islam, the Turks began using the Arabic script. However, this alphabet was insufficient in accurately reflecting the sounds of the Turkish language. The difficulty of learning to read and write using the Arabic script played a significant role in keeping literacy rates low. The idea of adopting the Latin alphabet was first introduced during the Second Constitutional Era. From this period onward, discussions on writing, language, and the alphabet began. However, these efforts were hindered due to religious concerns, and with a fatwa from the Sheik al-Islam of the time, the progress was stalled. Nevertheless, the issue of alphabet reform did not lose its importance, and debates on this topic continued even during the Ottoman Empire's involvement in World War I. Discussions on simplifying the script or changing the alphabet persisted until the early years of the Republic. As a result of these debates, Atatürk included the alphabet reform in his revolutionary agenda, and in 1928, he implemented the Harf İnkılabı (Alphabet Reform). The primary goals of this reform were to make literacy easier, raise the educational and cultural level of the Turkish people, establish a national culture, and move toward modern civilization. The Alphabet Reform was successfully executed, and these objectives were achieved. This study analyzes and evaluates the Alphabet Reform, which began with the Tanzimat period and culminated in the adoption of the new Turkish alphabet on November 1, 1928, along with Atatürk's efforts in this area.

Keywords: *Alphabet, Latin alphabet, Alphabet Reform, Atatürk*

JOURNAL INFORMATION:

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. SDU IJES has all of the copyrights of articles submitted to be published.

GİRİŞ

İnkılap, genellikle bir toplumda köklü ve kalıcı değişiklikler anlamına gelir. Türkiye'de ise "inkılap" terimi, Cumhuriyet dönemi boyunca gerçekleştirilen köklü değişimleri ifade eder. Bu değişimler, genellikle modernleşme, Batılılaşma ve laikleşme idealleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de yapılan inkılaplar, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda gerçekleşmiştir. Özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra, Osmanlı İmparatorluğu'nun mirasını tamamen değiştirme ve yeni bir ulus devlet inşa etme çabalarıyla yoğunlaşmıştır.

İnkılap, Türkiye'de bir dönüşüm süreci olarak kabul edilir ve Cumhuriyet'in kurucu ideolojisinin temel taşlarından biridir. Harf inkılabı, dilde reform, eğitimde yenilikler, hukuki ve siyasi değişiklikler gibi pek çok alanda gerçekleştirilen inkılaplar, Türkiye'nin modernleşme ve Batılılaşma sürecindeki önemli adımlarıdır. Bu inkılaplar, Türkiye'nin çağdaşlaşma ve uluslararası alanda daha rekabetçi bir konuma gelme çabalarının bir parçasıdır.

Türkiye'de Cumhuriyet dönemi boyunca gerçekleştirilen sosyal alandaki inkılaplar, toplumun modernleşmesini, Batılılaşmasını ve laikleşmesini hedeflemiş önemli reformlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan kısa bir süre sonra, 1926'da Medeni Kanun kabul edilmiştir. Bu kanunla, kadınların medeni hakları güvence altına alınmıştır. Kadınlara miras hakkı tanınmış, boşanma ve evlenme hakları yeniden düzenlenmiştir. Bu, Türkiye'de kadınların toplumsal ve hukuki statülerinin güçlendirilmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Türkiye'de eğitimde yapılan reformlar, toplumun eğitim seviyesini yükseltmeyi ve modern bilimsel eğitimi teşvik etmeyi amaçlamıştır. 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim sistemi laikleştirilmiş ve resmi olarak din ile eğitim ayrılmıştır. Zorunlu eğitim uygulaması başlatılmış ve okuryazarlık oranı artırılmaya çalışılmıştır. Harf inkılabı, 1928'de gerçekleşmiştir ve Türkiye'nin Osmanlı alfabesinden Latin alfabesine geçişini simgelemiştir. Bununla, Türk dilinin modernleşmesini, standartlaşmasını ve okuryazarlık oranının artırılmasını amaçlanmıştır. 1920'lerde ve 1930'larda, Türkiye'de kıyafet ve tarzda reformlar gerçekleştirilmiştir. Özellikle kadınların kıyafetleri modernleştirilerek, geleneksel peçe ve örtülerin kullanımı azaltılmıştır. Bu dönemde, kadınlar için modern kıyafetlerin benimsenmesi teşvik edilmiştir. Türkiye'de Cumhuriyet döneminde aile yapısı ve çalışma hayatıyla ilgili bazı reformlar yapılmıştır. Örneğin, kadınların işgücüne katılımını teşvik etmek amacıyla, kadınlara çalışma hakları tanınmıştır. Aynı zamanda, aile yapısında da değişimler yaşanmış ve kadınların toplumdaki yerinin güçlendirilmesi için çeşitli adımlar atılmıştır.

Sosyal alanda yapılan inkılaplar, Türkiye'nin modernleşme sürecinde önemli dönüşümler sağlamış ve toplumsal yapıyı derinlemesine etkilemiştir. Bu sosyal alanda yapılan inkılaplar, Türkiye'nin modernleşme ve Batılılaşma sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Bu reformlar, Türk toplumunun daha demokratik, laik, eşitlikçi ve çağdaş bir yapıya kavuşmasına yardımcı olmuştur. Bu inkılaplardan en önemlisi harf inkılabıdır.

Harf İnkılabı, Türkiye'nin modernleşme ve Batılılaşma hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilen en dikkat çekici reformlardan biridir. Bu reform, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras alınan Arap harfleri yerine Latin alfabesinin kullanılmasını sağlamış, böylece yazı ve eğitim alanında köklü bir dönüşüm yaşanmıştır (Lewis, 2002). Bu değişim, yalnızca bir alfabe değişikliği olarak görülmemeli, aynı zamanda Türkiye'nin toplumsal hafızasını yeniden inşa etmeye yönelik bir adım olarak değerlendirilmelidir (Zürcher, 2017).

Harf İnkılabının öncelikli hedefi, okuryazarlık oranını artırmak ve halkın eğitime daha hızlı adapte olmasını sağlamaktır. Bu bağlamda, 1928'de kurulan Millet Mektepleri aracılığıyla, halkın yeni alfabeyle öğrenmesi için yoğun bir seferberlik başlatılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat katılımıyla yürütülen bu çalışmalar, Türk halkının modernleşme sürecine dahil edilmesini hedeflemiştir (Karpas, 1985). Atatürk, harf değişikliğinin önemini şu sözlerle vurgulamıştır: "Türk harflerinin kabulü, yalnızca bir eğitim reformu değil, aynı zamanda milli kimlik inşasının bir gerekliliğidir" (Atatürk, 1928).

Harf İnkılabının toplumsal etkisi sadece okuryazarlık oranının artmasıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda Türkçenin standardizasyonunu ve bilimsel terimlerin modernleşmesini de mümkün kılmıştır. Yeni alfabe, Batı bilim ve kültür kaynaklarının daha etkin bir şekilde aktarılmasını kolaylaştırmış, Türk toplumunun uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya ulaşmasına katkıda bulunmuştur (Gökalp, 1959). Bununla birlikte, Harf İnkılabının eleştirildiği noktalar da bulunmaktadır. Özellikle geçiş sürecinde nesiller arasında bir kopukluk yaşandığı, eski yazıdan yeni yazıya geçişin kültürel mirasın anlaşılmasını zorlaştırdığı ifade edilmiştir (Ortaylı, 2007).

Harf İnkılabı, aynı zamanda kadınların eğitime ve toplumsal hayata katılımını da teşvik etmiş, eğitimde fırsat eşitliğini artırmayı hedeflemiştir. Latin alfabesiyle eğitim veren okulların yaygınlaşması, özellikle kadınların okuma yazma öğrenme oranını hızla artırmıştır (İnalçık, 2000). Bu bağlamda, Harf İnkılabı, yalnızca bir eğitim reformu değil, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bir adım olarak da değerlendirilebilir. Bu çalışmada sosyal alanda yapılan inkılaplardan harf inkılabını ele alınmıştır.

2. Yöntem

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi tekniğine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Tarihsel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bu yöntem (Yıldırım & Şimşek, 2006) aracılığıyla elde edilen veriler, içerik analizi yapılarak betimlenmiş ve yorumlanmıştır.

Harf İnkılabı, tarihsel bir olaydır. Bu nedenle olayların gerçekleştiği döneme ait kaynaklar ve belgeler incelenmiştir. Tarihsel inceleme, hem Osmanlı Dönemi'nde kullanılan alfabenin yapısı hem de Türkiye Cumhuriyeti'nde bu alfabeyi değiştirme sürecinin nasıl başladığı ve uygulandığına dair bilgi edinilmesini sağlamıştır. Kanunlar, arşiv belgeleri ve resmi raporlar incelenmiş; tarihçilerin yazdığı makaleler, kitaplar ve akademik çalışmalar gözden geçirilmiştir.

3. Osmanlıda Alfabenin Islahı Üzerine Çalışmalar ve Tartışmalar

Türkçenin bünyesine uygun olmadığı düşünülen Arap harflerinin değiştirilmesi hususu Osmanlı Devleti'nin yenileşme gayretleri sırasında ortaya konulmuş, milliyetçilik düşüncesinin gelişme göstermesiyle beraber yeni bir imla ve yazıya duyulan ihtiyaç ile hız kazanmıştır (Ortaylı, 1977). Osmanlı İmparatorluğu'nda alfabe çalışmaları, modernleşme ve Batılılaşma sürecinin bir parçası olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru yoğunlaşmıştır. Bu dönemde, çeşitli nedenlerle Osmanlı hükümeti ve entelektüel çevreler, alfabede reform yapma ihtiyacını hissetmişlerdir. Bazı önemli gelişmeler şunlardır:

Batı Etkisi: Osmanlı İmparatorluğu, Batı Avrupa'nın teknolojik, bilimsel ve kültürel ilerlemelerine ayak uydurma ihtiyacını hissetmiştir. Bu bağlamda, Batılı alfabelerin (Latin alfabesi gibi) Osmanlı alfabesine tercih edilir hale gelmesi düşüncesi ön plana çıkmıştır.

Yabancı Dil Eğitimi: Osmanlı elitleri, Batı'da eğitim görmek için yurtdışına giden gençler aracılığıyla Batı dilleriyle olan etkileşimlerini artırmışlardır. Bu durum, bazı aydınlarda Osmanlı alfabesinin eksik ve yetersiz olduğu kanaatini uyandırmıştır.

Modernleşme Çabaları: Osmanlı reformcuları, imparatorluğun geri kalmışlığını aşmak ve Batılı güçlere karşı rekabet edebilmek için çeşitli alanlarda reformlar yapma amacı taşımışlardır. Bu kapsamda, alfabe reformu da gündeme gelmiştir.

Osmanlılık ve Türkçülük Akımları: Osmanlılık ve Türkçülük akımları, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki dil politikaları üzerinde etkili olmuştur. Osmanlılık, Arap alfabesiyle Osmanlı Türkçesi'nin korunmasını savunurken, Türkçüler, yeni bir alfabe ile Türk dilinin ve kültürünün daha öne çıkmasını desteklemiştir (Ortaylı, 2007; Akçay, 2007).

Osmanlı Devleti toprak aldıkça ve sınırlar genişledikçe Türkçe dili de önemini kaybetmeye başlamıştır. Zamanla Arapça, Farsça gibi dillerin kullanım alanı yaygınlaşmıştır. Bu da Arap harflerini kullanmayı cazip hale getirmiştir. Hatta Türkçe sadece konuşma dili olarak kalmıştır. Fakat 18. yüzyıla gelindiğinde Türkçeye ilgi artmaya başlamış ve daha milliyetçi hareketler başlamıştır. 18. yüzyılın ilk yarısında matbaanın kurulması, alfabe meselesini yeni bir boyuta taşımıştır. Bu gelişme, beraberinde türlü tartışmaları da getirmiştir. Tanzimat dönemi aydınları, bu konuyu ciddiyetle değerlendirerek çözüm önerileri üzerinde düşünmeye başlamışlardır (Ülkütaşır, 2009). A. Cevdet Paşa, var olan harflerin Türkçe 'deki bazı sesleri tam olarak ifade edemediğine dikkat çekerek farklı bir yazım sisteminin gerekliliğini vurgulamıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren alfabe sorunu giderek daha karmaşık bir durum almıştır. Edebiyat ve basın çevrelerindeki zorluklar, tartışmaların önemli boyutlara ulaşmasına neden olmuştur (Sarı ve Gedik, 2014). Yeni nesil aydınlar, matbaayı etkin bir şekilde kullanarak gazete ve dergiler yayınlamış ve bu yayınlar aracılığıyla alfabe tartışmaları çeşitli gruplar arasında devam etmiştir. Ayrıca, Tercüme Odaları'nda görevli olanların Avrupa dillerini öğrenmesi, ağır Osmanlıca'yı zayıflatmış ve bu durum birçok aydının dilin sadeleştirilmesi gerektiğini savunmasına yol açmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son yüzyılında, diğer alanlarda olduğu gibi kültürel alanda da önemli tartışmalar başlamış, özellikle alfabenin değiştirilmesi veya iyileştirilmesi konusunda değişik fikirler ortaya atılmıştır. Tanzimat devri, bu tartışmaların ilk filizlerinin görüldüğü dönemdir. 1850'li tarihlerde dil, edebiyat, basın ve çeviri vb. konular üzerine yapılan tartışmalar, harflerin düzeltilmesi meselesini gündeme getirmiştir. Alfabe sorunu ile ilgili esas tartışmalar ve teşebbüsler ise 1862 yılında Osmanlı basın yaşamının başlamasının hemen akabinde gündemde yerini almıştır. Basının temel hedefi halka inmek, toplumla daha etkili bir iletişim kurmak ve bu sayede tirajını arttırarak geniş kitlelere seslenebilmektir. Bu hedefin gerçekleşebilmesi ise gazetenin halkın anlayacağı sadeleştirilmiş bir dil ve rahatlıkla okuyabileceği bir yazıyla yazılmasıyla mümkün olacaktır. Gazetelerde halkın anlayabileceği sade bir dil kullanılmasını ve basın dilinin yalınlaştırılmasını savunan ilk isim İbrahim Şinasi olmuştur. Şinasi, yazılarında açıklık ve anlamın önemine vurgu yaparak, yapaylıktan uzak, süslemelerden arındırılmış bir dilin kullanılmasını gerektiğini savunmuş ve böylece dil ve edebiyat alanında modernleşmeye öncülük etmiştir. Geleneksel yazı kurallarını terk eden Şinasi, ağır ve süslü bir dil yerine, yazılarında halkın günlük yaşamda kullandığı sade dili kullanmayı yeğlemiştir (Çelik, 2009).

Bu devirde yazı ile ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmaya başlandı. Bunlardan bir grup, köktenci bir yaklaşım benimseyerek Latin harflerini tamamen kabul edip Türkçeye uygulamayı savunuyordu. Bu düşüncüyü destekleyenler, herhangi bir uzlaşmayı onaylamıyorlardı. Diğer bir grup ise, yazıda Batı yöntemlerine uyum sağlarken, aynı zamanda mümkün olduğunca mevcut yazı sisteminin özelliklerini koruma düşüncesindeydi. Özellikle Meşrutiyet'in ilanından sonra, mevcut harflerin düzeltilmesini savunan pek çok "İslah-ı Hurufcu" meydana çıktı. Benzer dönemde, Rusya ve İran'da da harf ıslahına yönelik hareketler görülmeye başlamıştı. Bizdeki bu tartışmaların ve akımların ortaya çıkışı ise Tanzimat dönemiyle başlamıştır (Haydar, 1340).

Tanzimat Dönemi'yle beraber eğitime verilen ehemmiyet artış göstermiş, bunun sonucunda eğitimin önündeki en önemli engellerden biri olan harf sorunu gündeme gelmiştir. İlk kez 1851 tarihinde Ahmet Cevdet Paşa, Arap harflerinin Türkçe 'deki bazı sesleri yansıtamadığını ve bu sorunun çözümü için yeni bir yazım sistemine ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır (Ülkütaşır, 2009; Boyacıoğlu, 2001).

Antepli Münif Mehmet Efendi Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinin hemen ardından alfabe konusunda ilk girişimi yapmıştır. 1862 yılında Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'de gerçekleştirdiği konuşmada, Arap alfabesinin yazımının dönüştürülerek okuma yazmanın kolaylaştırılmasını savunmuş ve Osmanlıca'yı diğer dillerle karşılaştırmıştır. Tanzimat devri şair ve yazarlarından Şinasi ve Ebuziyya Tevfik de Arap harflerini düzelterek matbaada kullanmışlardır (Boyacıoğlu, 2001). Ebuziyya Tevfik, yazılarında Latin harflerine geçiş düşüncesini sert bir dille eleştirerek bunun mümkün olmadığını vurgulamıştır. Bu görüşünü desteklemek için, Kur'an için farklı, bilim için farklı harflerin kullanılmayacağına dikkat çekmiştir (Paçacıoğlu, 1990).

Tanzimat Dönemi'nde dil tartışmalarıyla birlikte yazı ile ilgili konular da gündeme gelmiştir. Arap alfabesinin Türkçeyi yeterince açıklayamadığına ilk dikkat çeken isim Münif Efendi olmuştur (Ortaç, 1985). 12 Mayıs 1862 tarihinde kurucusu olduğu Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'de gerçekleştirdiği konuşmada, kullanılan yazım metodunun değiştirilerek okuma yazmanın kolaylaştırılması gerektiğini belirtmiş ve yazımın, diğer ulusların yazı sistemleriyle karşılaştırıldığında yetersizliğinin dikkat çekici olduğunu vurgulamıştır (Buluç, 1981). Özellikle Arap alfabesinde hareketlerin kullanılmaması nedeniyle bir kelimenin farklı şekillerde okunabildiğine değinmiştir.

Münif Efendi, Osmanlı yazısıyla kitap ya da dergi basmanın zorluklarından da bahsederek bu sorunlara iki çözüm önermiştir. İlk önerisi, Arap harflerinin hareketli yazılmasıdır, ancak bu yöntemin de zorlukları olduğunu ifade etmiştir. Esas tavsiyesi ise, Latin alfabesindeki gibi, Arap harflerinin birbirine bitişik olmayan bir şekilde yazılmasıdır (Akalm, 2002). Münif Efendi, açık bir biçimde Latin alfabesinin kabul edilmesini savunmamış, fakat önerdiği çözümlerin de çıkmaz bir yol olduğu anlaşılmıştır. Görünüşe göre kalben Latin alfabesine meyilli olsa da o dönemde Latin harflerinden söz etmek için henüz erken olduğunu düşünmüştür (Canbolat, 1981).

Türk dünyasında alfabenin ıslahına yönelik ilk ciddi girişim Azerbaycanlı şair Mirza Fethali Ahunzade tarafından yapılmıştır. 1863 yılında İstanbul'a gelen Ahunzade, alfabe üzerine hazırladığı çalışmayı Sadaret makamına sunmuştur. Bu çalışma, değerlendirilmek üzere Sadaret tarafından Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'ye gönderilmiş ve Ahunzade, Münif Efendi'nin daveti üzerine Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'de bir konferans düzenlemiştir. Bu konferansta Ahunzade, Arap alfabesinin okuma yazmayı güçleştirdiğini ve bunun cehalete neden olduğunu belirtmiş, ayrıca Arap harflerini kullanmanın dini bir zorunluluk olmadığını dile getirmiştir.

Bir hafta sonra Ahunzade'nin katılmadığı bir toplantıda, cemiyet, Arap harflerinin Türkçeyi yazmak için elverişli olmadığına ve düzeltilmesi gerektiğine dair bir karar almıştır. Ancak, 6 Ağustos 1863 tarihli bir yazıyla Sadaret makamı, Ahunzade'nin önerisini kabul edilemez bulduğunu açıklamıştır (Akalm, 2002).

Terakki gazetesi, var olan harflerin basım ve telgraf iletişimde zorluklara yol açtığını vurgulayarak yenilik yapılmasının gerekli olduğunu savunurken, Ruzname-i Ceride-i Havadis bu görüşe karşı çıkıyordu (Katırcı, 2004). Melkum Han ve Namık Kemal de tartışmalara dahil olmuş ve kendi düşüncelerini dile getirmişlerdi. Hürriyet gazetesinde gerçekleştirilen tartışmalarda, Melkum Han, Osmanlı'da eğitimin gerilemesinin Arap harflerinin zorluğundan kaynaklandığını savunurken, Namık Kemal bu görüşe katılmamıştır. Namık Kemal'e göre, var olan alfabeği değiştirmek akılcı değildi. O, İngiltere ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerin alfabelerinin zorluğuna rağmen eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu örnek göstererek, Osmanlı'daki eğitimin gerilemesinin temel sebebini bilgi eksikliği olarak değerlendirmiş ve mevcut alfabenin iyileştirilebileceğini ileri sürmüştü (Tongul, 2004).

Osmanlı Devleti'nde Garpçılar olarak adlandırılan ve fikirlerini genellikle İçtihat Mecmuası'nda yayımlayan aydınlar, programlarında "Mevcut Osmanlı alfabesi terk edilerek Latin harfleri kabul edilecektir" şeklinde bir hedef belirlemişlerdir (Safa, 1988, 35). Bu akımın önde gelen kişilerinden Celal Nuri (İleri), "Tarih-i Tedenniyat-ı Osmaniye" isimli yapıtının "Edebiyat Meselesi" bölümünde Latin harfleri konusundaki düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

"Harflerimiz berbattır. Bu harflerle biz işimizi göremeyiz. Bunlar na kafidir. ... Bu harfleri ve bunlarla yazılmış ibarati avam suhuletle öğrenemiyor. Bunlar gayrı tabii şeylerdir. Bunlar terakkiyata mâni oluyor. Ahalide tahsil ve tenevvür hâhişini söndürüyor. Anın için hurufu ıslah gibi boş vâhi tedabire müracaat edeceğimize bir saat evvel, kemal-i cesaretle Latin harflerini kabul etmeliyiz... Latin harfleri hem pek tabii hem de Türkçe lisanının tahririne Arapça

harflerinden daha müsaittir. Bu harflerin kabul edilmemesi için serd olunabilecek veya olunan itirazat o kadar adidir ki münakaşasına bile tenezzül eymeyiz” (Celal Nuri, 1331, 182-183).

İstanbul'da Arap harfleri üzerine ihtilaflar devam ederken, Arnavutların 1908'deki Manastır Kongresi'nde Latin alfabesini benimseme ve uygulamaya koyma talepleri geniş bir yankı uyandırmıştı. Bu gelişmeye karşı Şeyhülislam, "Latin harflerinin kabulüne ve bu harflerle İslam memleketlerinde eğitim yapılmasına asla şeriat açısından izin verilemez" şeklinde bir fetva vermiştir. Ancak Balkan Savaşları'ndan sonra Osmanlı'dan ayrılan Arnavutlar, Latin alfabesini resmi yazı sistemi olarak kabul etmişlerdir (Şimşir, 1992). Cumhuriyet Dönemi'ndeki harf tartışmalarının önde gelen figürlerinden Hüseyin Cahit (Yalçın), Arnavutluk'taki gelişmelerden memnuniyet duymuş ve Osmanlı Devleti'nin Latin alfabesini kabul etmesi gerektiğini savunmuştur.

İkinci Meşrutiyet, Osmanlı aydınlarının dil, yazı ve eğitim konularında yoğun bir tartışma yürüttüğü, reform fikirlerinin hız kazandığı bir dönemdir. Bu dönemde harf ihtilafları, özellikle Türkçenin yazı sistemindeki sorunların çözülmesi gerektiği görüşü etrafında şekillenmiştir. Arap harflerinin Türkçenin fonetik yapısına uygun olmadığı fikri geniş bir kabul görmüş, ancak bu sorunların çözümü konusunda aydınlar arasında iki ana eğilim ortaya çıkmıştır: Harflerin ıslahı ve Latin harflerine geçiş.

Maarif Nazırı Şükrü Bey, harflerin ıslahı çalışmalarını kurumsallaştırmak adına Islahat-ı İlmiye Encümeni'ni kurdu ve bu girişim, dönemin reformcu aydınları tarafından desteklenmiştir (Akçay, 2007). Encümen, Arap harflerinin bazı karakteristiklerini düzenleyerek yazımı ve okunması daha kolay bir sisteme dönüştürme çabası içindeydi. Bu bağlamda, Arap harflerinin ayrık yazılması, harflerin üzerine konan noktalama işaretlerinin sadeleştirilmesi ve Türkçe kelimelere uygun eklemelerin yapılması gibi öneriler gündeme gelmiştir. Encümen'in bu önerileri halk arasında kısmen destek bulmuşsa da, önerilen düzenlemelerin uygulanması sırasında karşılaşılan teknik zorluklar ve yeterli toplumsal farkındalığın oluşturulamaması nedeniyle bu girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Zürcher, 2017).

Dönemin aydınları arasında harflerin ıslahını savunan önde gelen isimler arasında İsmail Hakkı, Hüseyin Cahit Yalçın, Celal Sahir Erozan ve Ahmet Mithat Efendi gibi isimler yer almıştır. Örneğin, İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), harflerin daha sade hale getirilmesini, bu yolla okuma-yazma oranının artırılmasını savunmuş ve Arap harflerinin Türkçe için yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Ona göre, reform sadece teknik bir mesele değil, aynı zamanda toplumsal kalkınmanın anahtarıydı. Hüseyin Cahit Yalçın, Arap harflerinin karmaşıklığının eğitimi zorlaştırdığı ve modernleşme önünde engel teşkil ettiğini belirterek harf ıslahının kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir (Yalçın, 1936). Celal Sahir Erozan, halkın okuma-yazma öğrenimini kolaylaştırmak adına, harflerin ayrık yazılması fikrine özellikle vurgu yapmıştır. Ona göre, birleşik yazım, sadece öğrenmeyi değil, yazılı kültürün yaygınlaşmasını da zorlaştırmaktaydı.

Harf ihtilaflarıyla ilgili en somut kurumsal adımlardan biri, Darü'l-Fünûn'da düzenlenen toplantılar sonucunda Islah-ı Huruf Cemiyeti'nin kurulması olmuştur. Cemiyet, Arap harflerinin ayrık yazılması prensibini benimsemiş ve bu yöntemin hem yazımda hem de öğrenmede kolaylık sağlayacağı fikrini savunmuştur (Akçay, 2007). Yeni Yazı adlı bir gazete aracılığıyla cemiyetin düşünceleri halka iletilmiş, yazı sisteminde reformun gerekliliği üzerine kamuoyu oluşturulmaya çalışılmıştır. Örneğin, Cemiyet'in bir önerisi şuydu: Harflerin noktalama sisteminin sadeleştirilmesi ve sesli harflerin yazıma açık bir şekilde eklenmesiyle Türkçe kelimelerin doğru ve hızlı bir şekilde yazılmasının sağlanması. Ancak bu öneriler de dönemin muhafazakâr kesimlerinin tepkisiyle karşılaşmış ve yeterince geniş bir uygulama alanı bulamamıştır (Lewis, 2002).

İkinci Meşrutiyet döneminde harf ıslahı kadar tartışılan bir diğer konu, Latin harflerine geçiş fikridir. Bu görüş, özellikle Batı'daki modernleşme örneklerinden etkilenen aydınlar arasında destek bulmuştur. Latin harflerine geçişi savunanlar, bu sistemin Türkçenin fonetik yapısına daha uygun olduğunu, eğitimde ve iletişimde kolaylık sağlayacağını dile getirmiştir. Öne çıkan isimlerden bazıları Ali Suavi ve Ahmet Cevdet

Paşa'dır. Ali Suavi, Latin harflerine geçişi ilk savunan isimlerden biri olarak, bu değişimin Osmanlı'nın Avrupa ile entegrasyonunu hızlandıracağını öne sürmüştür (Ortaylı, 2007). Ahmet Cevdet Paşa, Arap harflerinin eğitimdeki zorluklarını dile getiren erken dönemdeki aydınlardan biri olarak, reform ihtiyacını gündeme taşımıştır. Latin harflerine geçiş fikri, özellikle muhafazakâr çevreler tarafından büyük bir dirençle karşılanmıştır. Bu çevreler, harf değişiminin dini ve kültürel değerlerden kopuş anlamına geleceğini savunmuşlardır. Buna rağmen, Latin harfleri üzerine tartışmalar İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca gündemde kalmış ve Cumhuriyet dönemindeki Harf İnkılabına zemin hazırlamıştır.

Osmanlılar döneminde harf ıslahı üzerine yapılan bir diğer çalışma da Milaşlı Doktor İsmail Hakkı Bey'e aittir. Hakkı Bey, bu çalışmasında Arapça sessiz harflerin yanına kendi meydana getirdiği sesli harfleri eklemiştir (Boyacıoğlu 2001). İsmail Hakkı, gazetede kaleme aldığı "İnsafa Davet" yazısında taşradaki halkın cehaletinin eğitimle ilgili olmadığını vurgulayarak, çocukların mekteplerde eğitim almasına rağmen yazının zorluğu nedeniyle öğrenemediklerini belirtmektedir. İsmail Hakkı, "Bu öğrenmemenin sebebi nedir? Hamakat ve belahat mı? Asla! Şüpheye mahal olmamak üzere elifbamızdaki sesli harflerin eksikliği ve imla sorunudur" diyerek düşüncelerini sürdürür. Ayrıca, Rum, Ermeni ve öteki yurttaşların çalışmadan basit bir şekilde okuma yazma öğrendiğini örnek olarak verir. Derneğin önerileri Enver Paşa tarafından da benimsenmiş ve orduda uygulanması için çaba gösterilmiştir. Bu uygulama "Ordu Elifbası", "Hatt-ı Cedit" ve "Enver Paşa Yazısı" gibi isimlerle anılmıştır (Ülkütaşır, 2009). Fakat 1. Dünya Savaşı sırasında kullanılan Enver Paşa yazısı, bazı komutanlar tarafından kabul edilmemiştir; zira bu yazı ikilik yarattığı ve işleyişi aksattığı gerekçesiyle kullanımdan kaldırılmıştır.

Harf inkılâbını gerçekleştiren Mustafa Kemal, 1906 tarihinde daha 25 yaşındayken yazı devriminin gerekliliğinden söz etmiştir. Bulgar Türkologu Manolof ile yaptığı bir sohbette, "Batı uygarlığına girmemize engel olan yazıyı atarak, kılık kıyafetimize kadar her şeyimizle Batılılara uymalıyız" demiş ve sözlerini "Emin olunuz ki, bunların hepsi bir gün olacaktır." (Korkmaz, 2004) diyerek bitirmiştir. Mustafa Kemal'in liderliğinde gerçekleşen Millî Mücadele yıllarında basındaki alfabe tartışmaları bir süre duraklamıştır (User, 2006). Fakat bu süreçte Mustafa Kemal, Latin alfabesinin kabul edilmesi konusunda önemli görüşlerini dile getirmiştir. Erzurum Kongresi'nden itibaren ölümüne kadar Mustafa Kemal'in yanında bulunan Mazhar Müfit Kansu ile 23 Temmuz 1919 gecesi yapılan bir konuşma, Mustafa Kemal'in harf inkılâbı konusundaki düşüncelerinin daha önce şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu görüşmede, Mustafa Kemal, Kansu'ya Cumhuriyet yönetiminin kabul edileceğini, padişah ve ailesiyle ilgili gerekli düzenlemelerin yapılacağını, kaç-göç uygulamalarının sona ereceğini, fesin yasaklanarak medeni uluslar gibi şapka giyileceğini ve Latin alfabesinin kabulü gibi devrimlerin hayata geçirileceğini belirtmiş ve bu bilgileri not aldırılmıştır (Kansu, 1966).

İkinci Meşrutiyet döneminde harflerin ıslahı ve Latin harflerine geçiş tartışmalarının başarısızlıkla sonuçlanmasının başlıca nedenleri arasında toplumsal direnç, eğitim eksikliği ve siyasi istikrarsızlık yer almıştır. Özellikle kırsal kesimde halk, geleneksel yazı sistemine bağlı kalmayı tercih etmiş ve değişime direnç göstermiştir. Harf reformlarının geniş bir kitleye anlatılacak şekilde yaygınlaştırılmaması, reform çabalarının etkisiz kalmasına neden olmuştur. Ayrıca, İkinci Meşrutiyet döneminde yaşanan siyasi belirsizlikler ve savaş koşulları, reform çabalarını sekteye uğratmıştır (Zürcher, 2017). Tüm bu girişimlere rağmen, harf ihtilafları İkinci Meşrutiyet döneminde çözüme kavuşamamış, ancak bu tartışmalar Cumhuriyet dönemi reformlarına önemli bir miras bırakmıştır. Harf İnkılabı, İkinci Meşrutiyet'te başlatılan fikirlerin hayata geçirilmesi açısından kritik bir aşama olmuştur.

4. Cumhuriyet Dönemi Alfabe Tartışmaları

Osmanlı'nın son zamanlarında ortaya atılan Arap alfabesinin iyileştirilmesi ve yeni alfabeğe geçilmesi fikirlerinden birincisi başarılı olamamış düşüncede kalmıştır. İkincisi ise yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin alfabe devrimine kaynak olmuş, birikim sağlamıştır. Çünkü Türk modernleşmesinin

temeli Osmanlının son dönemlerine dayanmaktadır. Sadece alfabe alanında değil birçok alanda modernleşme çalışmaları aslında Osmanlının son dönemine dayanır.

Mustafa Kemal, 1919'da Kansu'ya belirttiği yeni harflere geçilmesi düşüncesini koruyarak, üç yıl sonra aynı fikrini, Azerbaycan'ın yeni harflere geçişi dolayısıyla Halide Edip'e de açmıştır. Hatta 1922 senesinde Azerbaycan yeni harflere geçmiş ülkemize bununla ilgili yazı göndermiştir. Mustafa Kemal bunun üzerine Halide Edip Adıvar'a yakın zamanda bizim de yeni harflere geçeceğimizden bahsetmiş ve batılılaşmak üzerine sohbet etmişlerdir (Giritli, 1988) Mustafa Kemal birçok konuşmasında Latin harflerine geçileceğini fakat zamanının gelmediğini belirtmiştir. 1922 yılında Türkçe öğretmenleri ile görüşmüş onlara Türkçenin Arapça etkisinden kurtarılması gerektiğini söylemiştir.

Arap alfabesinin hem öğrenilmesinin zorluğu hem de Türk dilini anlatmaya yetersiz olması nedeniyle yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde belli bir kesimde yeni bir alfabe kullanılmaya başlaması konusunda görüş birliği vardır. 1923 tarihinde gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde yeni harflerin kullanımına geçilmesi konusunda öneri sunulmuştur. Latin Alfabesinin kabul edilmesine yönelik sunulan bir öneri, bilhassa kongre başkanı Kazım Karabekir tarafından tepkiyle karşılanmış ve bu husus gazetelerde geniş çapta tartışmalara yol açmıştır.

Kazım Karabekir, harf inkılabına karşı çıkma nedenini şu şekilde dile getirmiştir: "Kütüphanelerimizde bulunan kutsal kitaplarımız, tarihlerimiz ve binlerce cilt eserimiz bu yazıyla yazılmışken, tamamen farklı bir alfabenin kabul edilmesi, bizi büyük bir felakete sürükleyecektir. Bu durum, Avrupa'ya güçlü bir propaganda aracı sağlayacaktır. Onlar, İslam dünyasına, 'Türkler yabancı bir yazıyı kabul etmiş, Hristiyan olmuşlardır' diyeceklerdir." (Hakimiyet-i Milliye, 5 Mart 1923).

24 Şubat 1924 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi esnasında, İzmir Milletvekili Saraçoğlu Şükrü Bey, harfler meselesini gündeme taşıyarak dikkat çekici bir tartışma başlatmıştır. O, eğitim için büyük fedakârlıklar yapılmasına rağmen halkın okuma yazma oranının düşük kalmasını Arap harflerinin Türkçeye uygun olmayışına bağlamıştır (Levent, 1972).

Bu tartışmalar gerek savunma gerekse eleştiri yönünden uzun süre devam etmiştir. Mustafa Kemal'in bu ihtilaflardan faydalandığı açıktır. Ahmet Emin (Yalman), yıllarca Latin harflerini savunan Hüseyin Cahit Bey'in Mustafa Kemal'e bu hususta nasıl tavsiyeler verdiğini şöyle anlatır: "Cahit Bey, İzmir'de Cumhurbaşkanı Hazretleri'nin sofrasında konuşma yaparken, gençlik hayallerinin gerçekleştiğinden heyecanla bahsetmiş, gözleri yaşarmış ve yalnızca 'ah, Latin harfleri' demişti. Aradan sadece bir iki ay geçmişti ve harfler meselesi ciddi bir şekilde tartışılmaya başlanmıştı. Bu da Cahit Bey'in memnuniyetine yol açmıştır" (Vatan Gazetesi, 19 Mart 1924).

Nüfusun büyük ölçüde okuryazar olmasını amaçlayan genç cumhuriyette, 1923 yılında Cumhuriyet döneminde bu alfabenin Latin harflerine dönüştürülmesi fikri ortaya çıkmıştır. Fakat halk tabakasının bu reforma hazır olmadığı sebebiyle 1924-1928 yılları arasında basın, akademi ve parlamentoda konunun ele alınması için bir hazırlık dönemi başlamıştır. Özellikle Arap harflerinin okuma ve yazmanın zor olduğu söylenmiş ve bundan yola çıkarak okuryazarlık düzeylerinin değiştirilmesi tartışmaları başlamıştır. Bu çekişmeler sürerken Türkiye Cumhuriyeti'nde 1925 tarihinde yaşanan takvim ve sayı değişiklikleri, alfabenin de değiştirilebileceği anlayışını hızlandırmıştır. Böylece 1926 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından, Türk alfabesinin hazırlıklarının yapılması hususunda çalışmalar yapacak Dil Komitesi adı altında dil uzmanlarından meydana gelen bir çalışma grubu oluşturmuştur. Dil Komisyonu'nun çalışmaları sürerken, 1927'den itibaren Türkiye'deki doktorların Latin harfleriyle yazılması münasip görülmüş ve alfabe hususundaki tartışmalar ciddi ölçülere varmıştır.

1924 yılında eğitime harcanacak bütçe belirlenirken bu devrimin gerekliliği tekrar ortaya atılmıştır. Bu konu o yıllarda sert tepkilerle karşılanmıştır. Fakat olumlu bakılmasa da tepki gösterilse de devrimin sık

sık gündeme gelmesi, konunun sıcak kalmasını sağlamıştır. Bu sayede halk yavaş yavaş bu fikre aşına olamaya da başlayacaktır (Doğaner, 2004).

Yeni yönetim şekline geçilmesi, Tevhid-i Tedrisat ile eğitim ve öğretimin birleştirilmesi, kılık-kıyafette değişiklik yapılması, Halifelîğe son verilmesi, 1924 Anayasasının kabul edilmesi gibi inkılaplar zamanla harf inkılabının yapılmasını da kolaylaştırmıştır (Şentürk, 2012).

1926'da Azerbaycan'da Bakü'de düzenlenen Türkoloji Kongresi, Türk dünyasında ortak bir kültürel ve bilimsel dayanışmanın ifadesi olarak önemli bir dönüm noktası olmuştur. Kongrede özellikle Türk devletlerinin Latin alfabesine geçişine yönelik önemli kararlar alınmıştır (Demirci, 2011: 360). Bu kongredeki temel amaç, Türk devletleri için ortak bir Latin alfabesi oluşturmak ve bu alfabenin yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Kongre sonrasında, 26 kişiden oluşan bir ekip kurulmuş ve bu ekip "Yeni Türk Alfabesi" adı verilen bir sistem üzerinde çalışmalara başlamıştır (Aslan, 2009). 1927 yılında bu proje gerçekleştirilmiş ve Yeni Türk Alfabesi resmen kabul edilmiştir. Bu alfabenin hedefi, zamanla tüm Türk dünyasında ortak bir yazı sistemine geçilerek kültürel ve dilsel bütünlüğün sağlanması olmuştur.

Türkoloji Kongresi'ne Türkiye'den dönemin önemli bilim insanları ve aydınları katılım göstermiştir. Bu isimler arasında, İstanbul Üniversitesi'nden dilbilimci **Ahmet Caferoğlu**, Türk tarihi ve kültürü üzerine önemli çalışmalarıyla tanınan Zeki Velidi Togan, dil araştırmaları ve modernleşme tartışmalarında etkili olan Necip Asım Yazıksız gibi isimler yer almıştır. Katılımcılar, Türkiye'nin alfabe reformuna dair deneyimlerini paylaşmış ve ortak alfabe oluşturma çalışmalarına katkıda bulunmuşlardır.

Kongrede diğer Türk devletlerinin Latin alfabesine geçmesi konusu Türkiye'yi daha çok motive etmiş ve alfabe reformu çalışmalarının hızlanmasında önemli bir rol oynamıştır. Nitekim Türk devletleri arasında yeni alfabeğe en erken geçen ülkelerden biri Türkiye olmuştur. Atatürk'ün, diğer Türk devletleriyle kültürel bağların güçlendirilmesi ve kopuşların engellenmesi adına ortak bir alfabe kullanma fikrine önem verdiği bilinmektedir (Şimşir, 1992). Bu motivasyonla Türkiye'de Latin alfabesine geçiş süreci hızla gerçekleştirilmiş ve Harf İnkılabı hayata geçirilmiştir.

O dönem Türk basınında bu reformun, milletin gelişiminde, ilerlemesinde ve medenileşmesinde çok etkili bir adım olacağına dair değerlendirmeler yapılmıştır. Gazeteler, Latin alfabesinin uluslararası ilişkilerde, bilimde ve eğitimde sağlayacağı avantajlara dikkat çekmiş ve reformun desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

1928 yılında Latin harflerine geçilmesinin gerekliliği ve getireceği faydalar dönemin bakanları tarafından sık sık dile getirilmiştir. Yapılan halka sesleniş konuşmalarında her fırsatta bu devrimin gerekliliğinden bahsedilmiştir. Bazı gazeteler bu devrimle ilgili "Latin harflerine geçilmeli mi geçilmemeli mi" gibi tartışma yazıları yazmışlardır.

Güngör Dilmen, Harf İnkılabına karşı olanların ileri sürdüğü gerekçeleri dört ana başlıkta toplamaktadır:

1. Bu yazı, Kur'an yazısıdır ve Tanrı'nın kelimidir; dolayısıyla başka bir yazının benimsenmesi dinsizlik olarak kabul edilir.
2. Yazı, bir kültür meselesidir ve bu nedenle değiştirilmemelidir.
3. Devletin resmi işlerinde oluşturacağı büyük değişiklikler dikkate alınmalıdır.
4. Kazım Karabekir Paşa'nın öne sürdüğü sebepler: Avrupalıların, Müslüman ülkeler arasında "Türkler, yabancı yazıyı kabul ederek Hristiyan oldular" şeklindeki propagandaları konusunda duyulan endişe ile Türkçe seslerini karşılayacak Latin harflerinin yetersizliği (Dilmen, 1983).

Bu tartışmalar sürerken, Mustafa Kemal Latin harflerinin Türkçeye adapte edilmesi için gereken bilimsel çalışmalara başlamıştır.

Yeni harflere geçmek gerektiğini savunanlar ise bunlara tam tersi şekilde karşılık veriyordu. Arap alfabesinin Türk diline uygun olmadığını, bu nedenle de okuma ve yazma konusunda sıkıntı yaşandığını söylüyorlardı. Memleketteki okur yazar oranının düşük olmasını da bu sebebe bağlıyorlardı.

Osmanlı Devleti'nde Batıcı görüşlerin önde gelen temsilcilerinden biri olan Celal Nuri, Latin harflerini savunarak Arap harfleri ile okuma yazmanın zorluğuna dikkat çekmiştir. Latin harfleriyle bir çocuğun bir ay içinde okuma yazma öğrenebileceğine işaret ederek bu husustaki çalışmalarını sürdürmüştür (Celal Nuri, 1926).

İkdam Gazetesi'nde Mehmet Ali Tevfik, Resimli Gazete 'de ise İbrahim Alaaddin (Gövs) Latin harfleri aleyhinde yazılar kaleme almışlardır. Ayrıca, Berlin'deki Türk öğrenciler, Latin harflerinin kabulünü desteklemek amacıyla bir cemiyet kurarak "Yeni Dünya" adlı bir dergi çıkarmaya başlamışlardır. 1925 tarihinde Cenap Şehabettin, Servet-i Fünun dergisinde ve 1926 tarihinde Ayaz İshaki, Türk Yurdu dergisinde Latin harflerini savunan yazılar yazmışlardır (Tongul, 2004).

Harf inkılabı için yıllarca beklenmesinin sebebi yukarıdaki sebepler de göz önüne alındığında hem halkın hem ülkemizin şartlarının henüz buna hazır olmamasıdır. Mustafa Kemal Atatürk bu durumu açıklarken doğuda dini isyanların söz konusu olduğunu, ülkede kurulan Terakkiperver Halk Fırkasının risk oluşturduğunu söyleyerek anlatmıştır. Ayrıca ona vakitsiz iş yaptırmak isteyenler olduğunu, yazı devriminin zamanı geldiğinde gerçekleşeceğini belirtmiştir (Şimşir, 1992).

5.Harf İnkılabı

Harf İnkılabının gecikmesindeki en önemli etkenlerden biri, İzmir Suikastı davasıdır. Bu dava sürecinde yaşanan tartışmalar ve gergin ortam, İnkılabın bir süre daha ertelenmesine yol açmış olabilir. Ancak Mustafa Kemal Paşa'nın Harf İnkılabı üzerine uzunca bir süre düşünmüş olduğu bilinen bir gerçektir (Dönmez, 2011). Cumhuriyet Dönemi'nde, alfabe tartışmaları gazete sütunlarından meclise taşındığında, Mustafa Kemal'in bu konuda nasıl bir tavır alacağı merakla bekleniyordu. Ancak o, bu önemli değişimin koşullarının olgunlaşmasını sabırla bekledi (Sadoğlu, 2003). Alfabe değişikliğinin, radikal gelenekler ve yerleşmiş alışkanlıklarla çatışma riski taşıyan bir devrim olduğu göz önüne alındığında, Mustafa Kemal'in doğru zamanı seçtiği ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde halifelik kaldırılmış, Şeyh Sait isyanı bastırılmış, kıyafet devrimi gerçekleştirilmiş, tekke ve zaviyeler kapatılmış ve medeni kanun kabul edilmişti. Yeni Türk Devleti, laik, milli ve çağdaş bir yolda ilerlemekteydi. Meclisteki tartışmalar, Latin alfabesine geçişin ilk adımlarını oluşturdu. Sonunda, 20 Mayıs 1928'de mecliste uluslararası rakamların kabulü görüşülürken, Millî Eğitim Bakanlığı çatısı altında oluşturulan geçici bir komisyon, yeni alfabe sorununu ele alarak hazırlık çalışmalarına başladı (Maarif Vekâleti Mecmuası, 1929). Harf Devrimine yönelik ilk resmi adım Bakanlar Kurulu tarafından atılmış, Falih Rıfki, Ruşen Eşref, Yakup Kadri, Mehmet Emin, Hüseyin Cahit gibi önemli isimler bu kapsamda kurulan Dil Encümeninde yer almıştır. Encümen üyeleri, 26 Haziran 1928 tarihinde toplanarak Alfabe ve Gramer komisyonlarını oluşturmuşlardır (Doğaner, 2005). İlk resmî beyan, yeni alfabe için tavsiyelerin incelenmeye başlandığı yönündeydi. Bu süreçte Encümen, ilk olarak Latin alfabesi temeline göre kullanılan Batı ülkelerinin alfabelerini, arkasından Sovyetler Birliği'ne tabii Türk devletlerinin kullandığı alfabeleri incelemiştir. İncelemelerin ardından 41 maddeden oluşan bir "Elifba Raporu" hazırlanmıştır (Ülkütaşır, 2009). Mustafa Kemal Paşa da çalışmalara bizzat katılarak süreci yakından izlemiştir. Onun desteğiyle, kısa sürede Latin alfabesi temeline dayanan yeni Türk alfabesi geliştirilmiştir.

Dil Encümeni üyeleri, sadece komisyon çalışmalarına katılmakla kalmamış, aynı zamanda gazetelerde yazılar yazarak milleti Latin alfabesi hususunda bilinçlendirmeye gayret etmişlerdir. Ancak alfabenin ne zaman ve ne kadar sürede uygulamaya geçirileceği konusunda net bir plan veya ortak bir fikir oluşmamıştı. Genel olarak, beş ya da on beş yıllık bir süre öngörülmekteydi. Hatta bazıları, Latin alfabesinin Türkiye'de

tam olarak yerleşmesi için iki nesil, kısacası yetmiş yıl gibi uzunca bir süre gerektiğini dile getirmiştir. Geçiş dönemi olmaksızın yeni yazıya geçmenin mümkün olabileceğini ise hiç kimse düşünmemiştir. Dil Komisyonunun en radikal üyeleri dahi bu dönüşüm için en az beş yıllık bir süre gerektiğini iddia etmiştir.

Falih Rıfki (Atay), yeni alfabeğe geçilmesi süreciyle ilgili olarak Komisyonun düşüncelerini Mustafa Kemal'e aktarmıştır. Encümen, beş ya da on beş yıllık bir geçiş dönemi öngörmekte, bu süre içinde ilkokullarda hem eski hem de yeni alfabenin birlikte öğretilmesini ve gazetelerde yavaş yavaş, önce yarım sütunla başlayarak tüm metinlerin yeni yazıya çevrilmesini önermekteydi. Ancak, büyük bir devrimci olan Mustafa Kemal, bu öneriyi "Ya üç ayda olur ya da hiç olmaz" (Atay, t.y) diyerek kesin bir şekilde reddetmiştir.

Atatürk, 9-10 Ağustos 1928 akşamında yaptığı konuşmayla hem halkı bilgilendirmiş hem de harf devrimini resmen başlatmıştır. Bu konuşma, Atatürk'ün düşüncelerini ve devrim kararlılığını açıkça ortaya koyarak, toplumun yazı devrimine hazırlandığı önemli bir dönüm noktası olmuştur: "Arkadaşlar, bizim güzel, âhengdâr, zengin lisanımız yeni Türk harfleri ile kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran, anlaşılmayan ve anlamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak ve bunu anlamak mecburiyetindediniz. Anladığınızın âsârına yakın zamanda bütün kâinât şahit olacaktır. Buna katiyetle eminim" (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, 1997).

Mustafa Kemal şu şekilde devam etmiştir:

"Şimdi sözden ziyade iş zamanıdır... Çok işler yapılmıştır, amma bugün yapmaya mecbur olduğumuz son değil lâkin çok lüzumlu bir iş daha vardır. Yeni Türk harflerini çabuk öğrenmelidir. Vatandaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalciya öğretiniz. Bunu vatanperverlik ve milliyetperverlik vazifesi biliniz. Bu vazifeyi yaparken düşününüz ki, bir milletin yüzde onu okuma yazma bilir, yüzde seksenden fazlası bilmez nevidendir. Bundan insan olanlar için utanmak lazımdır. Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir. İftihar etmek için yaratılmış, tarihini iftiharla doldurmuş bir millettir... Artık mâzinin hatalarını kökünden temizlemek zamanındayız. Hataları tashih edeceğiz. Hataların tashih olunmasında bütün vatandaşların faaliyetini isterim. En nihayet bir yıl, iki yıl içinde bütün Türk heyet-i ictimâiyyesi yeni harfleri öğreneceklerdir. Milletimiz, yazısı ile, kafası ile, bütün âlem-i medeniyetin yanında olduğunu gösterecektir"

Eğer Mustafa Kemal, bu uzun geçiş sürecini kabul etseydi, inkılap gerçekleşmezdi. Onun bu kararlı duruşu, inkılabın başarısını sağlamıştır.

Harf inkılabına yönelik çalışmalar büyük bir hızla yürütülmüştür. Mustafa Kemal'in konuşmasının ardından alfabe seferberliği başlatılmış ve Dolmabahçe Sarayı'nda 11 Ağustos 1928 tarihinde ilk uygulama dersi gerçekleştirilmiştir. Bu derse devlet büyüklerinin yanı sıra dil uzmanı İbrahim Necmi (Dilmen) tarafından verilen iki ek ders daha katılmıştır. Konferanslar, Mustafa Kemal'in de katılımıyla, aydınlar, yazarlar, üniversite hocaları ve ordu mensupları tarafından yoğun bir ilgiyle izlenmiş ve Türk alfabesi genel kabul görmüştür. Tartışmaların ardından Başbakan İsmet İnönü, kabul edilen harflerin Türk dilinin yapısına uygun ve pratik bir Türk alfabesi olduğunu belirtmiştir (Ergün, 1997).

Mustafa Kemal'in harf devrimi konusundaki yoğun çabaları, herkesin takdirini kazanmış ve büyük bir sorumluluk yüklemiştir. Yeni harfleri halkın hızlı bir şekilde öğrenmesi gerektiğini vurgulayan Mustafa Kemal, inkılâbı yasalaştırmadan önce halkla iletişim kurmak ve destek almak amacıyla yurt gezilerine çıkmıştır. Başöğretmen olarak Trakya, Karadeniz ve Orta Anadolu bölgelerinde halkla buluşmuş ve dersler vermiştir. Gittiği her yerde yeni harflere yönelik ilgiyle karşılaşan Mustafa Kemal, Ankara'ya döndüğünde Türk halkına teşekkür etmiştir.

Ankara'da toplanan öğretmenler, yeni harfleri öğreteceklerine dair yemin etmişlerdir. Başbakanlığa, artık resmi yazışmalarda yeni harflerin kullanılacağına dair bir yazı gönderilmiştir. Yeni harflerle basılan "Türkçe Gazete" isimli bir gazete çıkarılmaya başlanmış, öğretmenler bu harfler konusunda sınava tabi tutulmuş ve muhtarlar ile ihtiyar heyeti üyelerine de yeni harfleri öğrenme zorunluluğu getirilmiştir. Bu gelişmelerin ardından, 1 Kasım 1928 tarihinde Mustafa Kemal Meclis'in açılış konuşmasında, Latin alfabesi temelinde Türk alfabesine geçileceğini müjdelemiştir (Doğaner, 2010).

31 Ekim 1928 tarihinde toplanan Cumhuriyet Halk Partisi grubu, Meclis'te yeni Türk harflerinin ele alınması ve oylamaya sunulması için 1 Kasım 1928 tarihini belirlemiştir. Bu tarihte Meclis'e gelen Mustafa Kemal, yaptığı konuşmada şunları ifade etmiştir:

"Değerli arkadaşlarım, öncelikle her gelişimin temel taşı olan bu meseleye değinmek isterim. Her şeyden önce, Büyük Türk Milletine, tüm çabalarını boşa çıkaran karanlık yollardan çıkmalarını sağlayacak, kolay bir okuma yazma anahtarı vermemiz gerekmektedir. Büyük Türk Milleti, cehaletten kurtulmak için, yalnızca az çaba harcayarak, kendi güzel ve asil diline uygun bir araçla bu yoldan sıyrılabilir. Bu okuma yazma anahtarı, sadece Latin alfabesi esasına dayanan Türk alfabesidir..." (Oğuzkan, 1981).

Meclisteki tartışmaların ardından, TBMM'ye sunulan Türk Harflerinin Kabulü ve Uygulanmasıyla ilgili 1353 sayılı yasa onaylanmıştır. 11 maddeden oluşan bu yasa tasarısı, 3 Kasım 1928 tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yasanın gerekçesinde, Arap harfleriyle okuma yazmanın imkânsız olduğu, bunun Türk matbaacılığı ve telgrafçılığının gelişimini engellediği ve milli dilimizle uyumlu olmadığı ifade edilmiştir. Bu durum, okuma yazmanın halk arasında kolayca yayılabilmesi ve Türk dilinin geleceği açısından yeni Türk harflerinin kabulünü mecburi hale getirmiştir ((TBMM Zabıt Ceridesi, c.5, Birinci İnikat, 1.11.1928). Ayrıca, 1353 sayılı kanuna itiraz edenlerin Türk Ceza Kanunu'nun 526. maddesi uyarınca devlet emirlerine itaat etmemekten yargılanacakları belirtilmiştir.

Yeni Türk harflerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması amacıyla 1354 sayılı kanunla 1928 Maarif Vekâleti bütçesine 400.000 lira ek bir ödenek eklenmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, c.5, Üçüncü İnikat, 8.11.1928). Ayrıca, yeni harflerin hızlı ve kolay bir şekilde öğrenilmesini teşvik etmek için 1575 sayılı "Gazete Primleri Kanunu" kabul edilmiştir; bu sayede 1929–1931 tarihleri arasında gazetelere ikramiye ödenmiştir. Böylece gazeteler, yeni harflerle basım yapma olanağına kısa sürede kavuşmuş ve bu ikramiye, gazetelerin basım sürecinde gerekli olan araç ve gereçleri hızla yenilemelerine olanak tanımıştır.

Harf değişimi, gerçekleştirilen inkılâplar arasında en etkili olanı ve yankı uyandırma bakımından en çok dikkat çekenidir. Harf İnkılabının sebepleri arasında okuma yazma ve basım süreçlerinin zorlukları gibi esaslar bulunsa da bu durum harf inkılâbını tam olarak açıklamakta yetersizdir. Harf İnkılâbı, çağdaşlaşma hedefi güden Türkiye Cumhuriyeti için, yaygın okuma yazma bilmemeyi ortadan kaldırmakla kalmamış, aynı zamanda yeni bir kültürel oluşumun önünü açmıştır. Batı uygarlık düzeyine ulaşmak ve kalkınmak amacıyla Batı'yı tercih etmemiz, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun belirttiği gibi, "Batı camiasına arka kapıdan değil, doğrudan ön kapıdan girmeyi" hedeflememiz de (Karaosmanoğlu, 1984) bu süreçte önemli bir rol oynamıştır. Harf İnkılâbı, ulusumuzun kültürel yaşamında başlattığı yeni devir ve bu sürecin gerçekleştirilme şekli ile inkılâplar arasında özel bir konuma sahiptir.

Harf İnkılabının temel hedeflerinden biri, diğer inkılâplarda olduğu gibi, milli devletin laikleşme özelliğinin sağlanmasıdır. Türkiye'de ulusal devlet düzeninin oluşturulabilmesi için laik bir kültürün inşa edilmesi gerekiyordu. Bu amaca ulaşmak için Osmanlı İmparatorluğu ile bağlantılı olan ve ümmeti simgeleyen Arap harflerinin terk edilip, Latin alfabesinin benimsenmesi şarttı. Mustafa Kemal, harf devriminin planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılması süreçlerinde aktif olarak görev almıştır. Harf devriminin uzun vadeli ve

kalıcı manası, yazı devrimi olarak tanımlanabilir ve bu devrim, tüm unsurlarıyla birlikte kapsamlı bir kültürel dönüşüm sürecini temsil etmektedir.

6. Harf İnkılabının Uygulanması ve Sonuçları

Harf inkılabının tanıtılması süreci, dönemin Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk ve hükümeti tarafından yürütülmüştür. Reformun amacı, Türk dilinin yazımını ve okunuşunu daha basit hale getirerek okuryazarlık oranlarını artırmak, dilin modernleşmesini sağlamak ve Türk toplumunu batılılaşma sürecine uyumlu hale getirmektir. Reformun tanıtılması sürecinde, halka yeni harflerin öğretilmesi için yoğun bir eğitim kampanyası yürütülmüş, okullarda yeni alfabenin öğretilmesine başlanmış ve yaygın olarak yeni harfleri içeren kitaplar ve materyaller yayımlanmıştır.

Mustafa Kemal alfabeyi halka tanıtmaya yönelik çalışmalarını hızlandırmış, kamuoyuna anlatmak ve halkın desteğini kazanmak için yurt gezisine çıkmıştır. Önce Tekirdağ, Bursa, Maydose (Eceabat) ve Gelibolu'yu gezmiştir. Ardından Sinop, Samsun, Amasya, Tokat, Şarkışla ve Kayseri'yi gezerek Ankara'ya dönmüştür (Ergün, 1997; Dönmez 2011). Mustafa Kemal Paşa, Ankara'ya döndüğünde gezisi sırasında yaşadığı deneyimlerden ve halkın gösterdiği tepkilerden son derece memnun kalmıştır. Bu memnuniyetini, *“Yeni harflerin uygulamasını ülkenin birçok yerinde gözlemlerim. Şehirlerde ve köylerde her yerde halk yeni harflerle okuyup yazmaya başlamıştır. Halk, yeni yazının kolaylığından oldukça memnun”* şeklinde ifade etmiştir (Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV, 1991, s.590).

Mustafa Kemal yurt dışı gezisinden döndükten sonra ilgili olduğu Başbakanlığa bir genelge göndermiştir. Bu genelgede Mustafa Kemal dört maddede gramer kurallarına ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur. 11 Ağustos 1928'de Dolmabahçe Sarayı'nda yeni Türk alfabesi için tatbikat başlatılmış ve Atatürk, bazı milletvekilleri ve cumhurbaşkanlığı heyetinin katılımıyla alfabenin seferberliği başladı. Öğretmenlerden, yazarlara, askerlerden şairlere kadar pek çok ülkeden aydının katılımıyla konferanslar verilmiştir. Dolmabahçe Sarayı'ndaki derslerin ardından üyeler seçim bölgelerinde yeni Türk alfabesini tanıtmaya ve öğretmeye başlamıştır. Yeni Türkçe alfabeyi ve uygulamalarından bahseden broşürler Dil Komisyonu tarafından basılmıştır, Dil Komisyonu'nun onayı ile matbaa şirketlerine bu kitapların basılmasına ve dağıtılmasına izin verildi ve bu konuda Anadolu Ajansı tarafından yayınlanan açıklamalar yapılmıştır. Yeni Türk alfabesini halka anlatan broşürler askeri matbaalarda basılarak Türkiye'nin çeşitli yerlerine gönderilmiştir. Ülkenin tüm il, ilçe ve köylerinde yeni harflerin öğrenilmesine yönelik kurslar düzenlendi, memurlara, işçilere, çiftçilere ve okul dışı yaştakilere yönelik yazma kampanyaları başlatılmıştır. Gündüz kurslarına katılmayacak olanlar için akşam kursları da mevcuttur. Bu konuyla aydınlar da ilgilenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, yeni karakterleri içeren ders kitaplarının dağıtımının yanı sıra, bu yayınların yaygınlaştırılması için Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızılay, Ordu gibi ülkedeki diğer kamu kurumlarıyla birlikte çalışmıştır. Bu çalışmaları gözlemek ve denetlemek üzere bir merkez komite oluşturulmuştur (Kılıç, 2017).. Latin harflerinin askeri personele, öğrencilere ve topluma öğretilmesine yardımcı olmak için Eylül 1928'de oluşturulmuştur. Bu metin, Atatürk'ün isteği üzerine dönemin Cumhurbaşkanlığı Orkestrası şefi Zeki Üngör tarafından bestelenmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, yeni harflerin öğretilmesi ve benimsenmesi için yurt gezilerine çıkmış, buralarda kara tahta başında bizzat “Başöğretmen” sıfatıyla harfleri halka tanıtmıştır. Hatta gittiği yerlerde askeri personeli sınava tabi tutmuştur.

Dil Encümeni Kıraat ve Yeni Türk Yazısı isimli eserler basmış ve halka dağıtmıştır. Arap alfabesi ile basılmasının zor olması nedeniyle kitle iletişim araçları da Latin alfabesine geçişi desteklemiştir ve yeni alfabeğe geçiş için seferberlik başlattı. 2 Eylül 1928'de Hakimiyet Milliye gazetesi, daha sonra Ulus adını alan gazete başlığını, 20 Eylül 1928'de ilk sayfası değiştirilmiş, 15 Eylül 1928'de Vakit gazetesi logosunu değiştirmiş ve bazı haberlerin başlığı değiştirilmiştir. 29 Eylül 1928'de Cumhuriyet gazetesi son basılan sayfasını değiştirdi. Medya ayrıca günlük dersleri yeni harflerle yayınlamıştır (Dönmez, 2011).

Çalışmalar sonunda 1 Kasım 1928'de TBMM'ye yeni bir Türk alfabesinin kabulü teklifinde bulunulmuş ve TBMM'de görüşüldükten sonra teklif aynı gün "Kanun" adı altında kabul edilmiştir. Bundan 7 ay sonra ise Arap harflerinin kullanılması tamamen yasaklanmıştır.

Harf İnkılabı sonrasında, yeni harfleri öğrenme konusunda büyük bir heves ortaya çıkmıştır. Toplumun büyük bir kesimi, bir an önce okur yazar olabilmek için yoğun bir çaba sarf etmeye başlamıştır. Bu konuda bir Fransız yazarın anıları oldukça dikkat çekicidir:

“Ankara'dan Diyarbakır'a, Sivas'tan Konya'ya kadar birçok yere gittim. Hemen her köy ve kasabada durdum. Geniş bir halk topluluğunun gösterdiği çabaya yakından tanıklık ettim. Gençler ve yaşlılar, yeni yazıyı öğrenmek için gösterdikleri çaba oldukça duygusal bir manzara sunuyordu. Diyarbakır'da bir genç bahçivana ders verdim. Bu genç, benimle buluşup yeni yazıyı öğrenebilmek için her gün tam iki saat yürüyerek geliyordu.” (Özdemir, 1978, 542; Yılmaz, 2010, 1637).

Türk milletindeki bu okuma yazma isteği karşısında, önceden var olan teşkilatların yetersiz kalması üzerine hükümet, Millet Mektepleri Talimatnamesini yayımlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, ülkedeki cehaleti azaltmak ve okuma yazma oranını yükseltmek amacıyla 1927 yılında bünyesinde Halk Eğitimi birimini kurmuş ve Halk Dershaneleri'ni faaliyete geçirmiştir. Harf Devriminden sonra bu dershaneler yeniden yapılandırılarak Millet Mektepleri adı altında yeniden organize edilmiştir (Sarısaman, 2006).

7 Kasım 1928'de İsmet İnönü, TBMM'de yaptığı konuşmada, yeni yazının halk arasında yayılması amacıyla Millet Mekteplerinin açılacağını duyurmuştur. İsmet Paşa, ülkede iki ya da dört aylık kurslar düzenleneceğini ve vatandaşların bu okullara uygun oldukları zamanlarda katılmalarının önemli olduğunu belirtmiştir. Devletin her kademesindeki memurların, Millet Mektepleri organizasyonunda ihtiyaç doğrultusunda görev alacağını söylemiş ve Mustafa Kemal'in Millet Mekteplerinin genel başkanlığı ve başöğretmenliği görevini kabul ettiğini vurgulamıştır. Bu sayede, vatandaşların günlük yaşamları etkilenmeden, ileri yaşlardaki birçok insanın okuma yazma öğrenebileceği ifade edilmiştir. Bakanlar Kurulu, 11 Kasım 1928 tarihinde “Millet Mektepleri Teşkilatı Talimatnamesini (Korkmaz, 1992) kabul etmiş ve ardından 24 Kasım'da yönetmelik Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete, 24.11.1928).

Mustafa Kemal'in liderliğinde, tüm Türk vatandaşlarının katılacağı bir teşkilat oluşturuluyordu. Bu teşkilat, illerde Maarif müdürlükleri, ilçelerde kaymakamlıklar, nahiyelerde nahiye müdürlükleri ve köylerde köy ihtiyar heyetlerinin gözetiminde faaliyet gösterecekti. Yapı içinde Millet Mekteplerinin işleyişinden en üst düzeyde sorumlu olan Maarif Vekili, her üç ayda bir Cumhurbaşkanına rapor sunmak zorundaydı. İl, ilçe, nahiye ve köylerde görev yapanlar ise Millet Mekteplerinin günlük işleyişini sürdürmekten sorumlu olacaklardı. İlkokulların kapasitesi yeterli olmadığında, cami, hükümet salonları, kulüpler ve kahvehaneler dershane olarak kullanılabilirdi (Sadoğlu, 2003).

Millet Mekteplerinin ülke genelindeki dağılımına bakıldığında, bu okulların %65'inin köylerde, geri kalanının ise şehirlerde bulunduğu görülmektedir. Bu durum, Harf İnkılabının özellikle okuma yazma oranının düşük olduğu bölgeleri hedef aldığı anlamına gelmektedir. Bu bölgelerde yaşayanların okuma yazmayı öğrenmesi teşvik edilmiştir. Böylelikle, çağdaş bireylerden oluşan bir toplum yaratma hedefi göz önünde bulundurulmuştur. Mustafa Kemal Paşa, Millet Mektepleri hakkında Meclis'te yaptığı bir konuşmada, “*Meclisinizin en büyük eseri olan Türk harfleri, memleketin genel hayatında tamamen uygulanmıştır. İlk zorluk, milletin idealleri ve medeniyete olan sevgisi sayesinde kolaylıkla aşılmıştır,*” ifadelerini kullanmıştır. İlerleyen yıllarda da Meclis'te Mustafa Kemal Paşa'nın görüşlerine benzer konuşmalar yapılmaya devam etmiştir (T.B.M.M. Z.C., D.3, C.19, s.106). Bu durum, Harf İnkılabının toplum tarafından kabul edildiğini ve uygulanmaya çalışıldığını göstermektedir.

Millet Mekteplerinin yanı sıra, eğitim alanında yapılan diğer reformlar arasında öğretmen yetiştirme sistemlerinin düzenlenmesi, eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi, çağdaş eğitim metotlarının ve materyallerinin kullanımının teşvik edilmesi gibi adımlar da bulunmaktadır. Bu reformlar, Türkiye'nin modernleşme sürecinde eğitimin önemli bir rol oynamasını sağlamıştır. Millet Mektepleri, özellikle kırsal bölgelerde olmak üzere Türkiye genelinde birçok okulun açılmasını sağlamıştır. Bu, kırsal kesimdeki halkın eğitim fırsatlarına erişimini artırmıştır. Millet Mektepleri, ücretsiz ve zorunlu eğitimi teşvik etmiştir. Bu sayede her kesimden çocukların okula gitmesi sağlanmıştır. Millet Mektepleri, çağdaş eğitim ilkelerini benimsemiş ve eğitim programlarını buna göre güncellemiştir. Öğrencilere modern bilgi ve becerilerin yanı sıra milli değerlerin de öğretilmesi amaçlanmıştır. Millet Mektepleri, çağdaş eğitim ilkelerini benimsemiş ve eğitim programlarını buna göre güncellemiştir. Öğrencilere modern bilgi ve becerilerin yanı sıra milli değerlerin de öğretilmesi amaçlanmıştır. Millet Mekteplerinin başarılı bir şekilde işleyebilmesi için öğretmen yetiştirme sistemlerinin geliştirilmesine önem verilmiştir. Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ve görevlendirilmesi sağlanmıştır. Millet Mektepleri, modern eğitim materyallerinin ve araçlarının kullanımını teşvik etmiştir. Bu, öğrencilerin daha etkili ve verimli bir şekilde öğrenmelerini sağlamıştır. Millet Mekteplerinin çalışmaları, Türkiye'nin eğitim sisteminin temellerini modernleştirme ve geniş kitlelere ulaştırma amacı doğrultusunda önemli bir adım olmuştur. Bu mektepler, Cumhuriyet döneminin eğitim politikalarının merkezinde yer almış ve Türkiye'nin genel eğitim seviyesini yükseltmeye büyük katkı sağlamıştır.

Yeni harflerin uygulanması, Türkiye'de önemli değişimlere ve sonuçlara yol açmıştır. Yeni harflerin uygulanmasıyla birlikte okuryazarlık oranlarında belirgin bir artış yaşanmıştır (Sarısamanoğlu, 2006; Şimşir, 1992). Latin alfabesi, Arap alfabesine göre daha basit ve okunması daha kolay olduğu için halkın yazı ve okuma becerilerini geliştirmiştir. Yeni harflerin uygulanması, Türk dilinin yaygınlaşmasına ve standartlaşmasına katkı sağlamıştır. Latin alfabesi, Türk dilinin ses yapısını daha doğru bir şekilde yansıtabildiği için dilin birleştirici bir unsuru olmuştur. Yeni harflerin uygulanmasıyla birlikte eğitim ve kültür alanında önemli değişimler yaşanmıştır. Yeni harflerle birlikte eğitim materyalleri ve kitaplar yeniden düzenlenmiş, eğitim sistemi modernleşmiş ve batılılaşma süreci hızlanmıştır. Yeni harflerin uygulanması, Türkiye'nin modernleşme sürecinde önemli bir adım olmuştur. Bu süreç, toplumsal dönüşümü hızlandırmış, geleneksel yapılardan uzaklaşarak çağdaş bir toplumun oluşumuna katkı sağlamıştır.

7.Sonuç ve Tartışma

Genç Cumhuriyet'in kültürel alanda yaptığı önemli adımlardan biri, 1928 yılında gerçekleştirilen Harf İnkılabıdır. Türkçe'nin yapısına uygun olmadığı düşünülen Arap harflerinin değiştirilmesi meselesi, Osmanlı Devleti'nin yenileşme çabaları sırasında gündeme gelmiş ve milliyetçilik düşüncesinin güçlenmesiyle yeni bir yazı sistemine olan ihtiyaç artmıştır. Yazı değişikliğine duyulan gereksinimin nedenleri arasında, dilin Arapça ve Farsça etkisi altında olması nedeniyle tutarlı bir imla kuralının bulunmaması, öğrenme güçlüğü, Arap harflerinin sesli harfler bakımından yetersizliği ve birçok sesin aynı harfe denk gelmesi gibi etkenler bulunmaktadır.

Cumhuriyet öncesi dönemde yazı meselesi zaman zaman gündeme gelmiş, özellikle İkinci Meşrutiyet döneminde Arap harflerinin ıslahı ve Latin harflerinin kabulü şeklinde iki ana görüş öne çıkmıştır. İkinci Meşrutiyet dönemi aydınlarının bir kısmı, Latin harfleriyle yapılacak eğitimin avantajlarına dikkat çekerken, diğer bir kısmı ise Kur'an'ın Arap harfleriyle yazılmasından dolayı, bu harflerden vazgeçilmesinin İslam dünyasıyla siyasi ve kültürel bağların kopmasına neden olacağını savunmuştur. 1860'lardan itibaren etkisini artıran alfabe tartışmaları, zamanla Latin alfabesinin benimsenmesi yönündeki eğilimi güçlendirmiştir. 1923'te Türkiye İktisat Kongresi'nde Latin harflerinin kabulü önerisi reddedilirken, 1924 yılında Eğitim bütçesi görüşülürken yeniden gündeme getirilmiş ve tepkiyle karşılanmıştır. Latin harfleri bu dönemde tepki alsa da Cumhuriyet'in ilanından itibaren tartışılmaya devam edilmiş, böylece konunun kamuoyunda sıcak kalması sağlanmıştır. 1926 yılında Bakü'de düzenlenen Türkiyat Kongresi de Latin

harflerinin tartışılmasında önemli rol oynamış ve bu kongrede Latin harflerinin kabul edilmesi, Türk kamuoyunun Latin harflerine daha olumlu bakmasına katkı sağlamıştır.

Mustafa Kemal, gençlik yıllarından itibaren Latin harflerini Batı uygarlığına katılmanın bir unsuru olarak görmeye başlamış ve bu ilgisi zamanla daha da artmıştır. 1927 yılında harf inkılabını gerçekleştirme kararı alan Mustafa Kemal, uzmanlarla görüşerek çalışmaları başlatmış, uluslararası rakamların kabul edilmesi bu süreci hızlandırmıştır. Harf inkılabının ilk resmi hazırlıkları, Bakanlar Kurulu kararıyla kurulan Dil Encümeni tarafından başlatılmıştır. Bu encümen bünyesindeki Alfabe ve Gramer Komisyonları, harfler ve imla kurallarıyla ilgili düzenlemeler üzerinde çalışmıştır. Mustafa Kemal, komisyonların belirlediği hedefler doğrultusunda, "başöğretmen" sıfatıyla yeni Türk harflerini halka öğretmeye başlamıştır.

Yeni alfabenin halka benimsetilmesi, harf inkılabının başarısı için kritik bir adımdır ve Türkiye'de bir dizi önlem ve strateji gerektirmiştir. Yeni alfabenin halka benimsetilmesi için öncelikle eğitim sistemi ve materyalleri yenilenmiştir. Yeni alfabenin öğretilmesi için okullarda özel dersler verilmiş, öğretmenler eğitilmiş ve yeni müfredatlar geliştirilmiştir. Ayrıca, halka yönelik eğitim kampanyaları düzenlenmiş ve halkın yeni alfabeyi öğrenmesini teşvik etmek için çeşitli materyaller dağıtılmıştır. Yeni alfabenin benimsenmesini hızlandırmak için yaygın medya kullanılmıştır. Gazeteler, dergiler, kitaplar ve diğer yayınlar yeni alfabeyi kullanmaya başlamıştır. Radyo ve sinema gibi diğer iletişim araçları da bu süreçte önemli rol oynamıştır. Devlet kurumları, resmi yazışmalar ve belgelerde yeni alfabeyi kullanmaya başlamıştır. Bu, halka yeni alfabeyi görmeleri ve kullanmaya alışmaları için sürekli bir maruziyet sağlamıştır.

Toplum liderleri, yazarlar, şairler, sanatçılar ve diğer önde gelen kişiler yeni alfabeyi benimsemek ve desteklemek için önemli bir rol oynamışlardır. Onların yeni alfabeyi kullanması ve savunması, halk üzerinde olumlu bir etki yarattı ve benimsemeyi hızlandırmıştır. Sonuç olarak, yeni alfabenin halka benimsetilmesi için eğitim, yaygın medya kullanımı, resmi işlemlerde yeni alfabe kullanımı, toplum liderlerinin rolü ve süreklilik gibi faktörlerin bir araya gelmesi gerekmiştir. Bu faktörlerin etkili bir şekilde uygulanması, harf inkılabının başarılı bir şekilde gerçekleşmesine ve Türkiye'nin modernleşme sürecine katkı sağlamasına yardımcı olmuştur.

Yeni alfabenin öğretilmesinde millet mektepleri önemli rol oynamıştır. Millet Mektepleri, Türkiye'de 1924 yılında kurulan ve özellikle kırsal kesimdeki çocuklara eğitim imkânı sunmayı amaçlayan devlet okullarıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim reformlarından biri olan Millet Mektepleri, eğitimin yaygınlaştırılması ve ulusal kimliğin inşası için önemli bir rol oynamıştır.

Okuma-yazma devrimi ve tamamlayıcı milli okulların yardımıyla okuma-yazma konusunda elde edilen başarı dikkat çekicidir. Böylece yüzyıllardır süregelen cehalete karşı mücadele başarıyla sonuçlanmış ve Türkiye, öğrenilmesi kolay yeni harflerle çağdaş uygarlık yolunda büyük bir adım daha atmıştır.

Milli okulların pratikteki sonucu da Türk devriminin uygulayıcılarının plan ve program dahilinde başarılı olmak için gereken her şeyi yapmaya çalışmalarıdır. Harf devriminden önce her türlü bilimsel ve toplumsal araştırma yapılıyordu, devrimden sonra ise onun başarısı için gerekli eğitim kurumları oluşturulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H. (2002). Cumhuriyet döneminde Türkçe. *Türkler* (Cilt XVIII, ss. 19). Yeni Türkiye Yayınları.
- Akçay, M. (2007). İkinci Meşrutiyet döneminde harf ihtilafları ve ıslah çalışmaları. *Tarih ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 23(4), 125–138.

- Akçay, Y. (2007, Nisan). Osmanlı dönemi alfabe tartışmaları bağlamında Dr. İsmail Hakkı Bey ve Islah-ı Huruf Cemiyeti. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi*, 2.
- Aslan, A. (2009). Türk dünyasında ortak alfabe çalışmaları ve Latin alfabesi. *Uluslararası Türk Dünyası Kongresi Bildirileri*, 19–25.
- Aslan, T. (2008). Siyasi, sosyal ve kültürel açıdan Atatürk'ün liderliği üzerine bir deneme. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 241-261.
- Aslan, S., & Yılmaz, A. (2001). Modernizme bir başkaldırı projesi olarak postmodernizm. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-108.
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II. (1997). 272-274.
- Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV. (1991). T.T.K. Basımevi, 590.
- Atay, F. R. (n.d.). Çankaya (Cilt II). Dünya Yayınları.
- Boyacıoğlu, R. (2001). Harf Devrimi ve sağladığı kolaylıklar. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 50, 17.
- Buluç, S. (1981). Osmanlılar devrinde alfabe tartışmaları. *Harf Devrimi'nin 50. Yılı Sempozyumu* (ss. 47). Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1930). Türkoloji Kongresi üzerine notlar. *Türk Dili ve Edebiyatı Mecmuası*, 5(3), 45–60.
- Canbolat, M. (1981). Arap yazılı Türk alfabesinin gelişmesi. *Harf Devrimi'nin 50. Yılı Sempozyumu* (ss. 52). Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Celal Nuri. (1915). *Tarih-i tedenniyat-ı Osmaniye*. İstanbul: Yeni Osmanlı Matbaası ve Kitabevi.
- Celal Nuri. (1926). *Türk İnkılabı*. İstanbul: Suhulet Kütüphanesi.
- Çelik, Â. (2009). Harf İnkılabına giden süreç (1923-19328) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Demirci, H. (2011). Türkoloji Kongresi ve ortak alfabe çalışmaları. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 31(2), 360–375.
- Demirci, Ü. Ö. (2011). Türk dünyasında Latin alfabesine geçiş süreci (geçmişten günümüze). *Türk Yurdu Dergisi*, 31(287), 225-229.
- Dilmen, G. (1983). Yazıda devrim. *Harf İnkılabı Sempozyumu (1978)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Doğaner, Y. (2005). Elifba'dan alfabeye: Yeni Türk harfleri. *Modern Millet Mektepleri Teşkilatı Talimatnamesi*. Ankara: Hakimiyet-i Milliye Matbaası.
- Doğaner, Y. (2010). Bir modernleşme modeli olarak Atatürk inkılapları. *Atatürk Üniversitesi Atatürk Dergisi*, 4(1), 153-187.
- Dönmez, C. (2011). Atatürk ve harf inkılabı. *ATAM Dergisi*, 79(27), 37-70.
- Ergün, M. (1997). *Atatürk devri Türk eğitimi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Giritli, İ. (1988). Harf İnkılâbı ve Atatürk. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 5(13), 31.
- Hakimiyet-i Milliye. (1923, Mart 5).
- Haydar, A. (1924). Arap ve Latin harfleri. *Milli Mecmua*, 1(12), 186.
- İnan, A. (1991). *M. Kemal Atatürk'ün Karlsbad hatıraları*. Türk Tarih Kurumu.
- Kansu, M. M. (1966). *Erzurum'dan ölümüne kadar Atatürk'le beraber* (Cilt I). Ankara.

- Karaosmanoğlu, Y. K. (1984). *Politikada 45 yıl*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Katırcı, A. (2004). Harf devrimine yönelik çalışmalar, devrimin gerçekleşmesi ve uygulanışı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kılıç, F. (2017). Yeni Türk alfabesinin yaygın eğitim yoluyla öğretilmesi. *A.Ü. Atatürk Yolu Dergisi*, 61, 211.
- Korkmaz, Z. (1992). *Atatürk ve Türk dili belgeler*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2004). Atatürkçü düşüncede Türk dilinin yeri. *Atatürkçü Düşünce El Kitabı I*, 205. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Levent, A. S. (1972). *Türk dilinde gelişme ve sadeleşme evreleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Lewis, G. (2002). *The Turkish language reform: A catastrophic success*. Oxford University Press.
- Maarif Vekâleti Mecmuası. (1929). S. 17, Devlet Matbaası, İstanbul, 1929, s.20.
- Oğuzkan, T. (1981). Yeni Türk harflerine geçişte Atatürk. *B. Ü. Uluslararası Atatürk Konferansları*, İstanbul.
- Ortaç, S. (1985). *Halkın eğitime hizmet edenler* (s.49). Ankara.
- Ortaylı, İ. (1977). Tarihsel ve toplumsal nedenleriyle Türk Harf Devrimi. *Atatürk döneminin ekonomik ve toplumsal sorunları (1923-1938)* (s.407-408). İstanbul.
- Ortaylı, İ. (2007). *İmparatorluğun en uzun yüzyılı*. Timaş Yayınları.
- Özdemir, E. (1978). Yazı devriminin getirdikleri. *Türk Dili*, 326(38), 540-547.
- Paçacıoğlu, B. (1990). *Sivas basınında harf inkılâbı* (s.15, 16). Sivas.
- Resmî Gazete. (1928, Kasım 24). S.1048.
- Sadoğlu, H. (2003). *Türkiye’de ulusçuluk ve dil politikaları* (s.224). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Safa, P. (1988). *Türk inkılabına bakışlar*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Sarı, M., & Gedik, H. (2014). Türkiye’de harf devrimi öncesinde basına yansıyan görüşler. *Turkish Studies*, 9(7), 486.
- Sarısamancıoğlu, S. (2006). Taşrada harf inkılabının uygulanışı (Afyonkarahisar örneği). *AKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Atatürk Özel Sayısı), 3(8), 93-135.
- Şentürk, A. (2012). Harf inkılapçılığı ve uygulanışında basının rolü. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 27-44.
- Şimşir, B. N. (1992). *Türk yazı devrimi*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, TTK Yayınları.
- T.B.M.M. Zabıt Ceridesi. (1928). D.3, C.19, s.106.
- T.B.M.M. Zabıt Ceridesi. (1928). C.5, Birinci İnikat, 1.11.1928, s.13.
- T.B.M.M. Zabıt Ceridesi. (1928). C.5, Üçüncü İnikat, 8.11.1928, s.40.
- Togan, Z. V. (1969). *Hatıralar: Türkistan ve diğer Müslüman Doğu Türklerinin alfabe reform çabaları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tongul, N. (2004). Türk Harf İnkılâbı. *A.Ü. Atatürk Yolu Dergisi*, 33-34.
- User, H. Ş. (2006). *Başlangıçtan günümüze Türk yazı sistemleri* (s.367). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ülkütaşır, Ş. (2009). *Atatürk ve Harf Devrimi*. TDK.
- Vatan Gazetesi. (1924, Mart 19).
- Yalçın, H. C. (1936, Kasım 3). Harf meselesi üzerine görüşler. *Tan Gazetesi*.
- Yazıksız, N. A. (1926). Türkoloji Kongresi ve Türk dünyasıyla kültürel bağlar. *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Ağustos.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, S. (2010). Celal Sahir Erozan ve Falih Rıfki Atay'ın kaynaklarda rastlanmayan bir eseri: Yeni Kitap. *Turkish Studies*, 4(5), 1632-1653.
- Zürcher, E. J. (2017). *Modernleşen Türkiye'nin tarihi*. İletişim Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

The Alphabet Reform From The Ottoman Empire To The Republic Of Turkey

Throughout history, Turks have used various alphabets due to their expansion into different geographical regions. With the acceptance of Islam, the Arabic alphabet began to be widely used. The Ottoman Empire also adopted the Arabic alphabet; however, the incompatibility of this alphabet with the phonetic structure of Turkish led to several difficulties. These issues eventually sparked discussions among Ottoman intellectuals about either reforming the alphabet or transitioning to a different one.

The establishment of the printing press in the first half of the 18th century added a new dimension to the alphabet issue and brought various debates along with it. Tanzimat intellectuals addressed these developments seriously and sought solutions.

By the second half of the 19th century, the alphabet issue had become even more complex. The difficulties faced in the literary and press worlds deepened these discussions. The new generation of intellectuals effectively utilized the printing press to publish newspapers and magazines, where discussions regarding the alphabet continued in various circles. Additionally, the learning of European languages by those working in the Translation Offices contributed to the weakening of the cumbersome structure of Ottoman Turkish, leading many intellectuals to advocate for the simplification of the language.

During the Tanzimat period, discussions about the alphabet generally focused on two main points: the reform of Arabic letters or the transition to a different alphabet. There was also a group advocating for leaving the alphabet untouched. With the Second Constitutional Era, discussions about the alphabet advanced to a more sophisticated level. However, those supporting reform still constituted the majority.

Various attempts were made at different times, but none of these initiatives provided a lasting solution. Enver Pasha's trial of writing the letters separately for the army did not gain widespread acceptance due to the challenges posed by World War I. With the collapse of the Ottoman Empire and the establishment of the Republic of Turkey, the discussions about the alphabet were revived once again.

After the victory of the War of Independence, certain steps were taken to help the country recover. The prolonged wars and poverty had caused significant destruction. However, Mustafa Kemal Pasha believed that while material development was essential, important steps also needed to be taken in the cultural realm. Therefore, he frequently engaged in discussions about culture and Westernization with those close to him. It is known that he was occasionally asked questions like, "Why aren't we switching to Latin letters?" However, it seems that Mustafa Kemal Pasha preferred to act cautiously and at the right moment.

One of the steps taken for the country's planned progress after the war was the convening of an economics congress in Izmir, chaired by Kazım Karabekir Pasha. At the congress, a worker participant named Ali Nazmi Bey proposed the transition to Latin letters. However, Kazım Pasha, in his capacity as president, did not want to discuss the issue and stated that the Latin alphabet would harm Islamic unity.

By 1926, the debates about the alphabet had reached a serious level once again. Proponents of adopting a Latin-based alphabet emphasized that the current writing system was difficult to learn and that spelling posed challenges. In contrast, opponents argued that the same alphabet had been used for centuries, that cultural heritage would be harmed, that learning was not as difficult as claimed, and that the spelling of Western languages was even more complex. While these debates continued in Turkey, the First Turkology Congress had convened in Baku, Azerbaijan. Although many important discussions took place at the congress, the most notable point was the acceptance of a Latin-based alphabet. This decision taken at the congress, as anticipated by Ayaz İshaki, created a significant impact in Turkey.

One of the most significant factors delaying the Alphabet Revolution was the Izmir Assassination case. The discussions and tense atmosphere resulting from this case likely led to a further postponement of the revolution. However, it is known that Mustafa Kemal Pasha had been contemplating the Alphabet Revolution for a long time. He was simply waiting for the right conditions to materialize. By 1928, it was observed that the necessary conditions had matured, and it was decided to implement the revolution. The first official step towards the Alphabet Revolution was taken by the Council of Ministers. With this decision, the Language Academy was established, and notable figures such as Falih Rıfkı, Ruşen Eşref, Yakup Kadri, Mehmet Emin, and Hüseyin Cahit were appointed to this council.

On June 26, 1928, the members of the Academy met for the first time and formed the Alphabet and Grammar Commissions. The Academy initially examined Western alphabets based on the Latin alphabet and then focused on the alphabets used by the Turkic states affiliated with the Soviet Union. As a result of this work, a 41-item "Alphabet Report" was prepared. Mustafa Kemal Pasha actively participated in this process and closely followed the developments. With his active efforts and support, a new Turkish alphabet based on the Latin alphabet was quickly established. Following the decision regarding the alphabet, Mustafa Kemal Pasha organized a meeting at Sarayburnu on August 9, 1928, where he announced the revolution in his speech.

After the new letters were first introduced at Sarayburnu, the teaching process began. To accelerate this process, prominent figures of the time participated in the courses to set an example for the public. Members of the Republican People's Party came together and decided to open classrooms in every region to teach the new letters. From August 25 to 29, 1928, new letters were taught to the members of parliament in Dolmabahçe, and the teaching process gained momentum.

Mustafa Kemal Pasha embarked on a nationwide tour that would last until September 20, during which he personally introduced the new alphabet to the public and conducted classes at the blackboard. The lessons given by Mustafa Kemal, as he traveled from city to city, had a significant impact, leading to considerable progress in a short time. Moreover, a march was even composed for the alphabet. With the positive results from the trials, the matter was brought to the parliament to formalize the new alphabet. Thus, on November 1, 1928, the new Turkish alphabet based on Latin letters was accepted with Law No. 1353, which consisted of 11 articles, and it was announced in the Official Gazette on November 3, 1928, officially coming into effect.

The primary goal was for the public to quickly adapt to and adopt the new letters. After returning to Ankara, Mustafa Kemal Pasha was quite pleased with the process he experienced during the tour and the reactions he received from the public.

It was decided that the new writing system should be used as soon as possible in official institutions. Subsequently, Mustafa Kemal Pasha brought the issue to parliament, made the necessary explanations, and after the bill was accepted, it was enacted into law. Thus, the Alphabet Revolution officially began. The members of parliament also played an important role in the process of teaching the new letters, contributing by introducing them to the public in their electoral districts.

The Language Academy, established to promote the introduction and adoption of the new letters, began to print and distribute booklets for this purpose. In addition, organizations such as the Child Protection Institution and the Red Crescent supported the process by distributing booklets and organizing seminars to inform the public. The Ministry of National Education launched a comprehensive education campaign, establishing the People's Schools and initiating a widespread educational mobilization for the public to learn the new letters.

Thus, a nationwide campaign was launched for the learning of the new letters. With the contributions of state institutions, teachers, members of parliament, and private organizations, this process achieved success rapidly.

Keywords: *Alphabet, Latin alphabet, Alphabet Reform, Atatürk.*